

Broj trodimenzionalnih predmeta relativno je mali. Uz to, ova postavka nije ilustrativna. Istorija se ne crta, nego dokumentuje. Ilustrativne su jedino karte, koje je izradio Jugoslav Ocočoljić, viši stručni konzervator i restaurator iz Beograda, ali i one su likovno tako urađene da ne djeluju samo informativno nego istovremeno i likovno-emosivno.

Ima i niz nedostataka. Soba djeluje prenatrpano a panoi suviše stereotipno. Nagomilavanje relativno velikog broja dokumenata na jednom panou često je nepregledno i potiskuje značaj pojedinih dokumenata. Autor postavke nije vodio dovoljno računa o opremi koja u primenjenoj koncepciji prezentacije odvlači pažnju od ekspozicije i stavlja je u drugi plan.

No, registrujući reakciju publike slobodno možemo konstatovati da je ova muzejska postavka, bez obzira na svoje nedostatke, uspješno muzeološko ostvarenje, te da predstavlja doprinos njegovanju slavni tradicija NOR-a i revolucije, u čemu se naročito ispoljava njezina prosvjetno-pedagoška komponenta.

Primljeno: 19. 9. 1989.

SUMMARY

The Memorial Room of the Eighth Krajiška Brigada

Nijazija Maslak

In December 1988 the Memorial Room of the Eighth Krajiška Brigada was opened on the first floor of the Kloster, where the new exhibition area of the Regional Museum of Pounje in Bihać is established. The display has been prepared in collaboration with the Military Museum in Belgrade, to a design by Božidar Milinković. The exhibition has 216 exhibits, among them only a small number of three dimensional objects. The room gives an impression of being crowded and the hoardings are too stereotypical. Nevertheless, the display is a successful museological representation.

GALERIJA UMJETNOSTI NESVRSTANIH ZEMALJA »JOSIP BROZ TITO« TITOGRAĐ

Milan Marović

Galerija umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito« Titograd

alerija umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito« u Titogradu otvorena je 1. septembra 1984. Njena osnovna, programski zacrtana funkcija je sakupljanje, čuvanje i prezentiranje likovnih umjetnosti i drugih kulturnih vrijednosti

nesvrstanih i zemalja u razvoju. U relativno kratkom petogodišnjem periodu organizovano je više od sto izložbi, fondovi Galerije i njena stalna postavka su se utrostručili a broj zastupljenih zemalja je dvostruko narastao. U stalnoj postavci Galerija sada ima preko 750 umjetničkih eksponata iz 55 zemalja. Titograd je za Galeriju obezbijedio najljepši kompleks u gradu, centralni park sa svim svojim kulturno-istorijskim sadržajima. Kompleks koji je uz rijeku Moraču i svi objekti u njemu nastao je krajem prošlog vijeka. Od sedam

objekata, koji imaju svojstva spomenika kulture, šest ih je prilagođeno za galerijske programe i sadržaje. Centralni objekat čitavog kompleksa je stari Dvorac koji je opredijeljen za stalnu postavu Galerije, a kvalitetom i veličinom prostora omogućava optimalno eksponiranje galerijskog materijala. Pored stalne postavke, u četiri izložbena porostora organizuju se povremene izložbe i druge aktivnosti.

Postojeći izloženi materijal u stalnoj postavci je raznovrstan. On, donekle, odražava tradicionalne, istorijske i kulturne vrijednosti prostorâ iz kojih potiče, pokazuje savremena stremljenja u ovoj oblasti i napore da se na ovom planu u svim sredinama ostvari univerzalnost likovnog kazivanja. Vremenski raspon radova je različit. Najstariji eksponat potiče iz VII vijeka prije nove ere a najnoviji su izrađeni i datirani u ateljeima Galerije. Pored čisto likovnih ostvarenja, koja su najbrojnija, ima znatan broj radova primijenjenog i etnografskog karaktera. Ovakva raznovrsnost materijala čini stalnu postavku interesantnijom jer se preko nje slušaju odjeci različitih kulturno-istorijskih miljea gdje, negdje više a negdje manje, dolaze do izražaja tradicionalne vrijednosti.

U proteklom, relativno kratkom periodu, Galerija se potvrdila kao aktivna kulturna institucija. Organizovano je više od sto tematskih i samostalnih izložbi koje su pridonijele sveobuhvatnijem sagledavanju likovnog stvaralaštva pojedinih zemalja, regiona, perioda i problema.

U Galeriji se organizuje i studijski boravak umjetnika. U njenim ateljeima do sada je boravio veći broj stvaralaca iz nesvrstanih i zemalja u razvoju. Pored rada u ateljeima oni su održali predavanja o umjetnosti svojih zemalja, obišli brojne kulturno-istorijske spomenike i institucije kulture, upoznali se sa našim umjetnicima i razmijenili iskustva.

Galerija je 1988. godine organizovala Konkurs dokumentarnih TV-filmova i emisija o umjetnosti i kulturi nesvrstanih i zemalja u razvoju na kojem je učestvovalo 19 zemalja. Na osnovu Odluke Konferencije radio-difuznih organizacija nesvrstanih zemalja u Limasolu, Kipar, konkurs će biti organizovan svake godine u Titogradu. Ovogodišnji Konkurs održan je od 25. do 27. oktobra i na njemu je učestvovalo 20 zemalja.

UNESCO podržava mnoge aktivnosti Galerije. Između ostalih pomogao je realizaciju I simpozijuma Umjetnost i razvoj održanog 1986. godine. U Zaključcima i preporukama sa II simpozijuma pod nazivom Muzejsko-galerijska saradnja nesvrstanih i zemalja u razvoju, održanog 1988. godine, donesena je Odluka o osnivanju Dokumentacionog centra Galerije o umjetnosti i kulturi zemalja u razvoju. Zaključeno je, takođe, da se uspostavi Trijenale likovnih umjetnosti nesvrstanih i zemalja u razvoju i predočen značaj takve svetske izložbe za afirmaciju njihovih umjetnosti u svijetu. Podvučeno je da bi Trijenale trebalo da se priređuje paralelno sa samitima nesvrstanih zemalja. Galerija umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito«, koja je odlukom VIII samita u Harareu, Zimbabve, postala zajednička institucija nesvrstanih zemalja, podržana je u brojnim izlaganjima kao budući organizator i koordinator te likovne manifestacije. Na IX samitu nesvrstanih zemalja u Beogradu, Galerija je i zvanično dobila novi međunarodni Statut, a time i punu međunarodnu podršku za realizaciju svojih programa koji se zasnivaju na očuvanju i unapređenju autentičnih vrijednosti nacionalne kulture kao uslova za uspostavljanje ravnopravnih odnosa i razvoj kulturnog pluralizma u svijetu. Pojedine zemlje imaju posebne programe koji se manifestuju kroz zapažene kulturne događaje pod nazivom Nedjelja kulture. Do sada su slične kompleksne kulturne manifestacije imali Indija i Indonezija. Takvi kulturni događaji obuhvataju pored tematskih izložbi i druge sadržaje kao što su ples, muzika, filmovi, TV-emisije i drugo koji pridonose boljem upoznavanju i razumijevanju kulture nesvrstanih i zemalja u razvoju.

Galerija umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito«, Titograd – Dvorac i detalj stalnog postava; snimio: Milan Pešić

Galerija je povodom VIII samita nesvrstanih zemalja u Harareu organizovala izložbu umjetničkih djela iz fondova svoje stalne postavke. Ista izložba je kasnije prikazana u Lusaki, Dar es Salaamu, Delhiju i Kairu. Neke naše izložbe i likovne manifestacije bile su prikazane u Egiptu, Alžiru i Siriji. Na IX samitu nesvrstanih zemalja u Beogradu Galerija je organizovala reprezentativnu izložbu koja je obuhvatila sto umjetničkih eksponata iz zemalja zastupljenih u njenim fondovima.

Galerija umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito« je postala značajna institucija nesvrstanih zemalja u oblasti kulture sa raznovrsnim djelatnostima, koje se stalno razvijaju i bogate novim sadržajima. Ona je dinamična, otvorena institucija za sve pozitivne nove inicijative i predloge nesvrstanih zemalja. Po onome što je već postigla i onome što treba da bude u afirmisanju autentičnih vrijednosti nesvrstanih zemalja Galerija opravdava svoje postojanje, pridonosi otvaranju neizmjereno bogate riznice za svijet te može ukazati na još neistražene oblasti međusobnog prožimanja kultura.

Stalna postavka

Govoriti o stalnoj postavci Galerije umjetnosti nesvrstanih zemalja »Josip Broz Tito« u onom doslovnom smislu, gotovo je nemoguće. Stalni priliv novih eksponata prisiljava da se ta stalna postavka *stalno* mijenja i da se brojem i kvalitetom nadograđuje njen osnovni sadržaj. Sigurno da stručno govoreći o stalnoj postavci, prvenstveno moramo uvažiti materijal kojim se raspolaže. Sadržaji Galerije odražavaju i prostore iz kojih potiču tako da je postavka dio onog kulturnog i umjetničkog miljea što odražava tradiciju i duh sredinâ koje prezentiraju.

Galerija je formirana od poklona i ova činjenica u mnogome pokazuje da je fond i način sakupljanja veoma heterogen, neujednačen i da na njegovo formiranje utiču mnogi faktori. Ima zemalja koje su za svoju prezentaciju angažovale stručne institucije (muzeje i galerije) pa na taj način formiran fond daje postavci apsolutno stručan i opredijeljen karakter, jasnu namjeru i želju na koji način ta zemlja želi da bude zastupljena u Galeriji. Posebno bismo istakli zbirku iz Indije, gdje je Nacionalna Galerija iz Nju Delhija izvršila izbor radova tako da nam je prezentirala recentne i autentične vrijednosti njihove novije umjetnosti. Sličan pristup i karakteristike imaju i kolekcije iz Venecuele, Bolivije, Egipta i sa Kipra.

Neke sredine su to učinile preko svojih nadležnih Ministarstava ili drugih sličnih institucija tako da ti radovi imaju nešto drugačije likovne i sadržajne karakteristike. Ovdje, prije svega, dolazi do izražaja realitet u pokazivanju motiva i dosta naglašena folklorna dimenzija osnovnog sadržaja i preko tih radova lakše doživljavamo kulturni milje sredine iz koje potiču i uočavamo tradicionalnu dimenziju prostora.

Što se same postavke tiče, ona je veoma delikatna i raznovrsna. Imamo različitih materijala: od arheologije pa preko slikarstva, skulpture, grafike, crteža prisutna je primijenjena umjetnost i etnologija.

Veoma je različit materijal za postavku i što se tiče vremena nastanka tako da se u Galeriji paralelno nalaze radovi iz VII vijeka p.n.e. i radova koji nastaju u ateljeima Galerije.

U svakom slučaju zanimljivi sadržaji, raznovrsni po svojoj likovnoj provenijenciji, tradiciji i kulturi, različiti kao i svijet iz kojeg potiču.

Primljeno: 4. 12. 1989.

SUMMARY

The »Josip Broz Tito« Art Gallery of the Nonaligned Countries in Titograd

Milan Marović

The Art Gallery »Josip Broz Tito« in Titograd opened in 1984 with the aim of collecting, preserving and presenting the arts and cultures of the nonaligned and developing countries. It is situated in a complex with park in the centre of the city, a 19th century cultural monument. The permanent display is in the Castle, the central and largest building. Four other exhibition halls organize occasional exhibitions, more than a hundred having opened so far. The Gallery has developed international cooperation and many of its programmes were supported by the UNESCO. It also organizes study visits of foreign artists and exhibitions abroad. Since 1988 it has been organizing a Competition of documentary television films and broadcasts on art and culture of the nonaligned and developing countries. A decision was reached the same year on the establishment of a Documentation Centre of the Gallery, and a Triennial Art Exhibition.

The collection of the Gallery contains over 750 exhibits from 55 countries, mostly presents, so its holdings are rather heterogeneous. The permanent display has archaeological objects, the oldest from the 7th century B. C., art and applied art, and ethnographic material. The permanent display is periodically changed when new exhibits are acquired.